

Lausunto Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta

Hedelmän- ja marjanviljelijäin liitto, Maaseudun Työnantajaliitto sekä Suonenjoen seudun marjanviljelijäin yhdistys ry pitää hallituksen esitystä kausityölain muuttamisesta pääosin kannatettavana ja esitys on laadittu tuottajajärjestöjä kuunnellen. On hyvä, että laki saataisiin voimaan jo ennen kautta 2021. Lakiesitykselle asetetut tavoitteet ovat täysin kannatettavia. Olemme koonneet tähän lausuntoon huomioita lakiesitystä ja sen perusteluja koskien.

Tärkein, muutosta vaativa kohta esityksessä on 20 § *Työnantajaan kohdistuvat seuraamukset*. Pidämme huolestuttavana kehityssuuntana sitä, että yksittäiselle viranomaiselle annetaan valta päättää yritykseen kohdistuvasta seuraamuksesta pidättäytymispäätöksen muodossa. Pidättäytymispäätöksen vaikutukset voivat johtaa siihen, että työnantajan sato jää ko. kaudelta korjaamatta ja näin vaikutus voi olla nykysäännösten mukaisia sakkorangaistuksia kovempi. Kauden menetys voi johtaa koko yritystoiminnan lakkaamiseen. Tässä menettelyssä rangaistus kohdistuu työnantajan lisäksi myös työntekijään, joka ei pidättäytymispäätöksen vuosi pääsee kausityöhön.

Emme missään tapauksessa kannata ehdotusta, jossa yksittäisille virkamiehille tai virastoille annetaan valta vaikuttaa yksittäisen yrittäjän elinkeinon jatkuvuuteen. Tämä vaikuttaa myös työnantajan oikeusturvaan, sillä ei voida varmistua siitä, että pidättäytymispäätöksen perustelut ovat jokaisessa tapauksessa oikeudenmukaiset vaan virkamiehet tulkitsevat tilanteita kukin omalla tavallaan. Maahanmuuttovirastolla ei voi olla suurempaa rangaistusvaltaa, kuin Suomen oikeuslaitoksella. Huolimattomuudesta ei voida rangaista näin vakavin seuraamuksin. Parempi olisi noudattaa työ- ja elinkeinotoimiston kaltaista selvitysmenettelyä, jotta työskentely voisi alkaa mahdollisimman pian. Ehdotuksessa hyvää on se, että seuraamuksia kohtuullistetaan ja enimmäisaika määritellään laissa.

Positiivista lakiesityksessä on, että kausityöntekijöiden siirtymistä työnantajalta toiselle helpotetaan. Se on niin työntekijän kuin työnantajakin etu vaihtelevissa työtilanteissa. Erityisesti kannatamme ehdotusta, että työnteon uuden työnantajan palveluksessa saa aloittaa heti, kun hakemus on vireillä. Päätöksen odottaminen vesittäisi koko jouston.

Jatkolupien osalta huomattavaa on se, että suurin osa kausityöntekijöistä on Suomessa alle 3 kuukautta eikä jatkolupia ole haettu ensimmäisiin lupiin verrattuna paljoa. Tärkeää on kuitenkin, että myös jatkoluvan hakeminen on

joustavaa niille, jotka sitä tarvitsevat ja että työnteko-oikeus säilyy jatkolupahakemuksen ollessa vireillä.

Lisäksi annamme kiitosta esityksestä helpottaa työnantajatietojen ilmoittamista yhdellä kertaa koskemaan työntekijäryhmää. Byrokratian vähentämisen lisäksi ryhmäilmoitus vähentää työnantajan liitelomakkeiden väärentämismahdollisuuksia. Nykyisiä työnantajan lomakkeita pystytään väärentämään, koska ne ovat työntekijäkohtaisia.

Huomautamme tässä kohtaa, että työnantajalla tulisi olla näkyvyys hakemustietoihin koko lupaprosessin ajan, jotta hänellä olisi tieto siitä, miten työntekijöiden hakuprosessi etenee, esim. onko hakemukset jätetty tai kaikki tarvittavat tiedot annettu. Nykytilanteessa työnantaja ei pysty seuraamaan hakuprosessia, vaan tieto lopputuloksesta tulee aikanaan.

Esitys maahan paluun helpottamista koskevaan pykälään 18 on kannatettava. Kausityöntekijöistä suuri osa työskentelee saman työnantajan palveluksessa vuodesta toiseen. Päivitetty TES-tiedot syöttämällä ”tietokantaan” työnantaja vakuuttaa, että työnantajan velvollisuuksia noudatetaan. Tämä vähentää työtä niin työnantajalta kuin hakemuskäsittelijältä.

Lakiesityksen puutteet

Esityksen luvussa 11 *yksityiskohtaiset perustelut* mainitaan muutokset Kausityölain pykälään 11 *Kausityöoleskeluluvan myöntäminen*. Pykälän 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi edellytys siitä, että kausityöoleskelulupa myönnetään alkamaan aikaisintaan työsuhteen alkamispäivästä. Tämä pykälä puuttui varsinaisesta lakiesityksestä. Kannatamme ehdotusta 4 momentin muuttamisesta siten, että kausityölupia ei edellytetä alkavaksi aikaisintaan työsuhteen alkamispäivästä työtarjouksen mukaan vaan siitä päivästä, kun varsinainen työsopimus tehdään ja työnteko alkaa. Tämä olisi merkittävä parannus nykyiseen, sillä maataloustyön alkamisajankohtaan on mahdotonta ennustaa puolta vuotta aikaisemmin.

Lakiehdotuksesta puuttuu myös lupahakemusten kolmiportaisuudesta luopuminen. 6 – 9 kuukauden mittaisien kausityölupien osalta vastaava menettely kuin työntekijän oleskelulupahakemuksissa on turha. TE-toimiston tarveharkinta on osoittanut sen, että hakemuksia näihin avoimiin kausityöpaikkoihin ei tule sisämarkkinoilta. Pitkiä lupia haetaan verrattain vähän, joten tämä menettely koskettaa muutamaa sataa hakemusta vuosittain. Emme osaa arvioida sen työllistävää vaikutusta viranomaisille. Työnantajalle ja työnhakijalle se teettää turhaa työtä ja pitkittää hakuprosessia.

Vaihtoehtoiset toteuttamistavat

Luvussa 5 *muut toteuttamisvaihtoehdot* pohditaan mm. sitä, voisiko työnantaja laittaa lupahakemuksen vireille työntekijän puolesta. Pidämme erittäin hyvänä asiana sitä, että työnantaja voi laittaa hakemuksen vireille, sillä siitä suuri apu työntekijälle. Hakemusmaksujen osalta ajatellaan, että maksun maksaja on ensisijaisesti hakija. Maksusta pitää voida sopia työnantajan ja työntekijän välillä. Jos lupamaksut säädetään työnantajan maksettavaksi, tulee maksuista iso ylimääräinen kustannuserä työnantajakuluihin, sillä lupia haetaan useille tiloille lukumääräisesti paljon. Esim. 75 € x 200 hlö = 15 000 €.

Lupa on tällä hetkellä kallis myös työntekijälle. Työntekijän maksama kohtuullinen käsittelymaksu kuitenkin toimii ns. takeena työntekijän saapumisesta työhön sovitusti. Mikäli työnantaja maksaisi luvat, voisi osa haetuista työntekijöistä jättää tulematta ja töiden suunnittelu vaikeutuisi.

Toteutus ja seuranta

Odotamme, että uuden lain henki säilyy myös sitä sovellettaessa ja lakimuu-
tokselle asetetut tavoitteet näkyvät käytännössä. Kevyemmän byrokratian tu-
lee näkyä myös lupamaksujen hinnoittelussa. Lupahakemusten hinnat ovat
tällä hetkellä korkeita suhteutettuna lähtömaissa saataviin ansioihin, mikä hei-
kentää Suomen houkuttelevuutta kausityömaana verrokkimaihin nähden.

Luvussa 7 *Toimeenpano ja seuranta* mainitaan EnterFinland-palvelun kehitys-
työ. Haluamme varmistaa, että palvelun konsulttinäkymään pystyy kirjautu-
maan vain työnantajan valtuutuksella, jotta vain aidot hakemukset päästään
syöttämään palveluun.

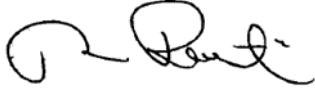
Haluamme myös huomauttaa, että työnantajatiedot tulisi pystyä ilmoittamaan
palvelussa yhdellä kertaa. Tarkoitus ei ole kopioida tietoja uudestaan ja uudes-
taan hakemukselta toiselle. Tiedot hakemusten ja työnantajatietojen välillä
pystytään yhdistämään Y-tunnuksen kautta.

Muita huomioita

Lopuksi vielä huomio organisaatioiden nimien oikeinkirjoitus:
Maaseudun Työnantajaliitto MTA
Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto HML
Suonenjoen seudun marjanviljelijäin yhdistys SSMY

ALLEKIRJOITUKSET

Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto

Ismo Ruutiainen
puheenjohtaja

Miika Ilomäki
toiminnanjohtaja

Maaseudun Työnantajaliitto

Kristel Nybondas

Suonenjoen seudun marjanviljelijäin yhdistys

Veijo Karkkonen
puheenjohtaja

Leena Koponen
toiminnanjohtaja